

MARCIN ROJSZCZAK

Prawne podstawy prowadzenia masowej inwigilacji obywateli opartej na hurtowym i nieukierunkowanym przechwytywaniu danych w UE z uwzględnieniem dorobku orzeczniczego TSUE i ETPC

Streszczenie

Działalność państw związana z prowadzeniem rozbudowanych programów inwigilacyjnych wskazywana jest jako jedno z podstawowych zagrożeń dla prywatności w dobie społeczeństwa informacyjnego. Problem ten ma szczególny wymiar w Unii Europejskiej, ponieważ działalność inwigilacyjna poszczególnych państw może być przeszkodą funkcjonowania spójnego i jednolitego rynku wewnętrznego, zwłaszcza w wymiarze zapewnienia swobodnego przepływu danych osobowych.

Ze względu na ponadnarodowy charakter współczesnych środków komunikacyjnych, w szczególności usług świadczonych w sieci Internet, gwarancje związane z ochroną prywatności powinny być analizowane nie tylko przez pryzmat przepisów krajowych, ale również norm prawa międzynarodowego.

W opracowaniu przedstawiono analizę przepisów prawa pierwotnego i wtórnego UE, mającego zastosowanie do badanego obszaru, w szczególności dyrektywy 95/46 dotyczącej bezpieczeństwa danych oraz dyrektywy 2002/58, związanej z ochroną prywatności w sektorze łączności elektronicznej. Oddzielny fragment poświęcono formalnym skutkom orzeczenia TSUE stwierdzającego nieważność dyrektywy retencyjnej – w szczególności z perspektywy ważności krajowych przepisów implementujących ogólny obowiązek zatrzymania danych do porządku prawnego państw członkowskich.

Szczególnie interesująca może wydać się analiza podstaw prowadzenia nieukierunkowanych programów inwigilacji w zestawieniu z orzecnictwem TSUE i ETPC – z uwzględnieniem niedawnego wyroku TSUE w sprawie *Tele2* oraz ETPC w sprawie *Szabo v. Węgry*. Omówiony dorobek orzeczniczy może być pomocny nie tylko przy rozstrzygnięciu spraw dotyczących środków inwigilacji stosowanych w indywidualnych sprawach, ale również służyć wyznaczeniu kierunków rozwoju krajowych przepisów w sposób zgodny ze standardami międzynarodowymi.

W opracowaniu zaprezentowano także, w jaki sposób przedstawione rozważania można odnieść do obowiązujących w Polsce przepisów tzw. ustawy inwigilacyjnej oraz ustawy antyterrorystycznej.

Słowa kluczowe: masowa inwigilacja – ogólny obowiązek zatrzymania danych – retencja danych – proporcjonalność środków inwigilacyjnych